

<p>درس ۲۰</p> <p>نام طراح: بهرام شفیعی</p>	<p>بسمه تعالی</p> <p>وزارت آموزش و پرورش</p> <p>معاونت آموزش متوسطه</p> <p>دبیرخانه راهبری کشوری درس تاریخ</p> <p>اداره کل آموزش و پرورش استان</p> <p>بوشهر</p>	<p>محتوای نوشتاری</p> <p>کتاب تاریخ معاصر ایران</p> <p>سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰</p>
--	---	---

عنوان: ایران در مسیر انقلاب اسلامی

اهداف یادگیری:

- ۱- وضعیت کشور در آستانه انقلاب اسلامی
- ۲- تداوم مبارزه امام خمینی و ملت ایران با رژیم پهلوی

منابع مطالعاتی پیشنهادی:

۱. خاطرات عبدالکریم عابدینی، حما سه ۱۹ دی قم ۱۳۵۶، به کو شش علی شیرخانی، تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، چاپ اول، ۱۳۷۷.
۲. حماسه ۱۹ دی قم ۱۳۵۶، «پرونده سید احمد خوانساری».
۳. احمد اشرف و عماد افروغ، «طبقات اجتماعی در دوره پهلوی»، فصلنامه راهبرد، سال دوم، شماره ۲، زمستان ۱۳۷۲.
۴. مبارزات امام خمینی از هجرت به فرانسه تا بازگشت به ایران به روایت اسناد، به کو شش سجاد راعی گلوچه، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۷۸.
۵. کرباسچی، غلامرضا، هفت هزار روز تاریخ ایران و انقلاب اسلامی، بنیاد تاریخ انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۷۱.

۶. فراتی، عبدالوهاب، تاریخ شفاهی انقلاب اسلامی، از مرجعیت امام خمینی تا تبعید، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۷۹.

۷. پارسونز، آنتونی و سولیوان، ویلیام، خاطرات دوسفیر، ترجمه محمود طلوعی، علم، ۱۳۷۳.

۸. آموزگار، جمشید، فراز و فرود دودمان پهلوی، ترجمه اردشیر لطفعلیان، مرکز ترجمه و نشر کتاب ۱۳۷۵.

چکیدی نکات مهم درس:

سیاست‌های جدید آمریکا در ایران

شعار انتخاباتی جیمی کارتر:

۱ - حقوق بشر ۲ - فضای باز سیاسی در کشور های تحت سلطه آمریکا

پیروزی کارتر (آذر ۱۳۵۵) در ابتدا به منزله شکست شاه تلقی می شد ، زیرا:

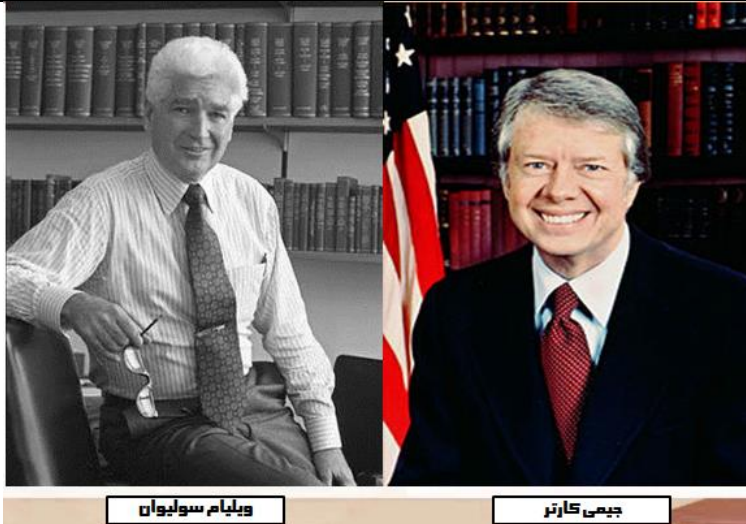
۱- کارتر نامزد دمکرات ها بود و شاه در مبارزه ی انتخاباتی، هزینه ی زیادی برای پیروزی رقیب او از حزب جمهوری خواه کرده بود.

۲- براساس راهبرد جمهوری خواهان، شاه نیز نقش ژاندارمی منطقه را برای آمریکا ایفا می کرد و هزینه های تأمین امنیت کشورهای همجوار، برعهد هی ایران بود.

دولت دمکرات آمریکا که درجنگ تبلیغاتی علیه شوروی خود را مدافع حقوق بشر نشان می داد ، ناگزیر شد از شاه بخواهد از خشونت کمتر استفاده کند.

طرح فضای باز سیاسی و حقوق بشر یک شعار تبلیغاتی بیش نبود:

زیرا آمریکا در کشتار ۱۷ شهریور ۱۳۵۷ از شاه حمایت کرد. سولیوان، آخرین سفیر آمریکا در ایران ، کارتر را نسبت به سیاست های دو گانه حقوق بشر و سیاست های سرکوب گرایانه آمریکا برای مهار انقلاب اسلامی متهم به نفاق می کند.

ویلیام سولیوان

جیمی کارتر

دولت آموزگار (مرداد ۱۳۵۶)

اقدامات شاه برای هماهنگی با سیاست حقوق بشرکارتر:

۱. ایجاد فضای باز سیاسی در کشور هویدا را بر کنار و جمشید آموزگار را به نخست وزیری منصوب کرد
۲. لغو قانون محاکمه مخالفان در دادگاه های سرّی نظامی محاکمه هایی که در آنها محکومان اغلب به تیرباران و زندان طولانی محکوم می شدند علنی خواهد بود
۳. ایجاد کمیسیون شاهنشاهی برای مبارزه با فساد رژیم به وجود فساد گسترده در دستگاه های دولتی اقرار کرد

رحلت آیت الله سید مصطفی خمینی و پیامدهای آن:

- ❖ در اول آبان ۱۳۵۶ آیت الله سید مصطفی خمینی فرزند ارشد امام خمینی به شکلی مشکوک در گذشت . سید مصطفی به همراه امام در نجف در تبعید بود و نقش موثری در هماهنگی مبارزه با رژیم داشت. امام خمینی این حادثه را از الطاف خفیه ی الهی خواندند .

آیت الله سیدمصطفی خمینی

پیامدها:

- ❖ بر خلاف انتظار رژیم شاه ، مراسم ختم با شکوهی برای آن مرحوم در سراسر کشور برگزار شد . در این مجالس سخنرانی های تندى علیه شاه صورت گرفت .
- ❖ با وجود ممنوعیت شدید نام بردن از آیت الله خمینی این حادثه باعث شد تا بار دیگر به طور گسترده ای نام امام خمینی بر سر زبان ها بیفتد .

سفر کارتر به ایران و پیامدهای آن:

- ❖ در دی ماه ۱۳۵۶ کارتر ، رئیس جمهور آمریکا ، وارد تهران شد . چگونگی مراسم ضیافت شام ، نحوه حضور اعضاء خانواده سلطنت در آن و سخنان اغراق آمیز در ستایش از شاه باعث تعجب همگان شد . کارتر ایران را جزیره ثبات در یکی از پر آشوب ترین نقاط جهان خواند .

انتشار مقاله علیه امام و پیامدهای آن:

- ❖ سرمستی شاه از تمجید کارتر و حمایت آمریکا و کشور های غربی از او موجب شد تا پس از پایان سفر کارتر شاه همان روز دستور دهد که مقاله ای شدید اللحن علیه امام خمینی نوشته شود . یک هفته پس از بازدید کارتر مقاله معروف به ایران و استعمار سرخ و سیاه در روزنامه

اطلاعات روز ۱۷ دی ماه ۱۳۵۶ به چاپ رسید در آن مقاله امام خمینی ، به شدت مورد حمله و توهین قرار گرفته بود .

پیامدهای انتشار مقاله:

❖ انتشار مقاله اهانت آمیز در روزنامه اطلاعات با واکنش فوری طلاب ، روحانیون و مردم قم روبه رو شد.

❖ قم : در تظاهرات ۱۹ دی ، ۱۴ نفر کشته ، عده ای مجروح و جمعی از علما و روحانیون دستگیر و تبعید شدند.

❖ تبریز : در ۲۹ بهمن برای شهدای قم مراسم اربعین (چهلیم) برگزار شد و ارتش ، مردم را به گلوله بست.

❖ یزد : به مناسبت برگزاری چهلیم شهدای تبریز این اتفاق تکرار شد و درگیری ها ، شهر به شهر ادامه یافت .

❖ اصفهان و شهرضا : حکومت نظامی اعلام شد.

❖ آبادان : در مرداد ۱۳۵۷ ، سینما رکس در یک جنایت به آتش کشیده شد و ۴۷۷ نفر در آتش سوختند . مردم ساواک را عامل آتش سوزی می دانستند .

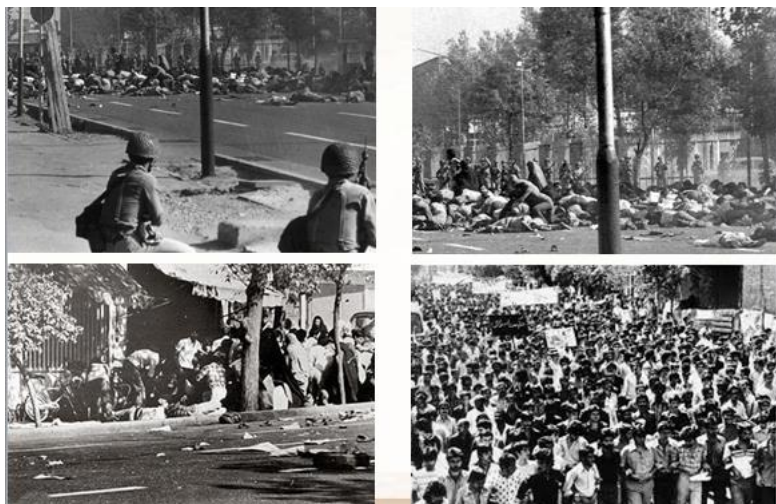
❖ سهل انگاری مسئولان رژیم در پیگیری موضوع و عدم رسیدگی مراکز امنیتی براین باور صحه گذاشت . در نتیجه، آموزگار مجبور به استعفا شد و جعفر شریف امامی با شعار آشتی ملی به نخست وزیری رسید .

تظاهرات ۱۷ شهریور

❖ روز ۱۳ شهریور ۱۳۵۷ مردم تهران پس از اقامه نماز عید فطر به امامت آیت الله مفتاح ، تظاهرات کردند.

❖ ۱۶ شهریور ۱۳۵۷ مردم تهران با شعار های مرگ بر شاه ، آمریکایی برو بیرون ، حسین سرور ماست خمینی رهبر ماست و استقلال ، آزادی ، جمهوری اسلامی که برای اولین بار سر داده می شد راهپیمایی کردند.

❖ صبح ۱۷ شهریور مردم به خیابان ها آمدند ، در تهران هزاران نفر ، در میدان ژاله (شهیدا) اجتماع کردند. نظامیان ، کماندو ها و هلی کوپتر ها مردم را با مسلسل به گلوله بستند. (اعدام دسته جمعی)

در درون کاخ سفید بر سر چگونگی مقابله با انقلاب اسلامی اختلافات جدی وجود

داشت:

۱- شورای امنیت ملی معتقد به کشتار گسترده مردم بود

۲- وزارت امور خارجه در صدد نفوذ در انقلاب بود

سؤالات متن

۱- کارتر در سال ۱۳۵۵ با چه شعاری در عرصه رقابت های انتخاباتی آمریکا وارد شد ؟

۲- چرا پیروزی کارتر در آمریکا ابتدا به منزله شکست شاه تلقی می شد ؟

۳- آیا با روی کار آمدن کارتر تغییری در مبانی سیاست آمریکا در ایران ایجاد شد ؟

۴- سیاست آمریکا پس از روی کار آمدن کارتر در ایران چه بود ؟